

vonítják. Vallató szemük éget, ropog
a máglya, a borzalomtól eretnek sipkaként
meredő, agyonzselézett hajad égnek áll.
Mi ez, ha nem nyílt beismerés?
Bánod keservesen soha el nem
követett rémtetteid garmadáját.

Sumonyi Zoltán

KÁLNOKY TÉMÁIRA

I. A kegyelet oltárán

Hová lett a használtan vett Trabant?
A sebváltóját réz ajtókilincsre
cserélte át a leleményes ügyvéd –
és hol vannak a tükörradiálók?

Hová lett a hetvendolláros nászút,
a határon lefoglalt Coca-Cola?
A szélirányos újratemetések
hagyományőrző huszárkísérete?

Hol a füstölgő rés, mint erős bástya,
s az újraöntött szobrok talpköve?
Hol a főtitkár eltűnt koponyája,
mit éjjel ástak ki a koporsóból?

Hol a szent köztársasági korona,
rovásírással hol a Corpus Iuris,
a rendőrbálok chippendale-táncosa
és a megszentelt villamosmegállók?

A kegyelet oltárán összehordva
elhamvad mind az áldozati lángon,
de füstjük nem száll föl az ég felé, csak
itt terjeng majd, s az orrunkat facsarja.

II. Több dolgok vannak földön és egen

Csengerben, ahol gyerekkorom lepergett,
 bár nem tudom, hogy jó-e itt ez a *lepergett*,
 mert a *pergés* bennem gyorsabb mozgás képzetét kelti,
 és Csengerben az a hét és fél év, 1946 tavasza és 1953 ősze között
 nagyon is lassú volt, lassúbb, mint az utóbbi húsz, huszonöt,
 minthogy ezalatt szembesültem mindennel,
 vagy majdnem mindennel,
 ami a látható és láthatatlan világ dolgait jelenti –
 ezen dolgok között, egy őszi napon iskolába menet,
 a malom ormótlan és sötét téglalapülete előtt
 egy jelentéktelennek látszó, ám igen makacs térdsebet szereztem.
 Onnan tudom, hogy őszi volt, sőt, már késő őszi, mert
 a rövidnadrághoz combközépig érő, barna flórharisnyát viseltem,
 vagyis már csípős hideg lehetett, noha még nem fagyott.
 Ha fagyott volna, akkor a vékony sárréteg tarajosra fagy a járdán,
 és nem csúszik el rajta senki sem.

Igaz, hogy én se a járdán estem el, hanem az árokparton,
 s kissé bele is csúsztam abba az égett napraforgóolaj szagú,
 lilásfekete vízbe, amit a malomból az árokba eresztettek.
 Mert tudni kell, hogy nem búzát vagy egyéb gabonát őröltek ott,
 mint a rendes malmokban általában, hanem magot hántoltak és
 olajat ütöttek, s melléktermékként hatalmas,
 fényes pogácsákat sajtoltak, nyilván takarmánynak,
 de letört darabjait szívesen rágcsgáltuk mi is.

Ahogy a malom elé értem, az ott várakozó szekerekről
 egy malac hirtelen megszökött – isten tudja, napraforgós zsákok helyett
 miért vittek malacokat a malomba –, s a gazda leugorva a bakról,
 hosszú nyelű ostorával üldözőbe vette, és „kerítsd mán, apám!”
 kiáltott felém, mert előttem futott át a szőkevény.

Én akkor még ugrottam minden felnőtt szavára,
 így csúsztam el az árokparton, s ütöttem be a térdemet a járdaszegélybe.
 Nem fájt, alig is vérzett a horzsolás körül, de a harisnyám
 a térdén kiszakadt. Ezt fájlaltam inkább, mert a seb
 begyógyul magától, gondoltam, abból kár nem származik,
 de a harisnya tönkrement, csak megstoppolva hordható tovább,
 úgy is csak otthon, a ház körül, mert iskolába így nem járhatok.
 Hanem a horzsolás nem gyógyult, hiába hintettünk rá sárga port,
 seb lett belőle, egyre mélyebb, és folyton nedvezett.

Végül megnézte Kiss doktor is, kámforszagú fekete kenőcsöt
 adott rá, bekötötte, hogy attól majd varasodni fog. De mindhiába.
 Egész telem így telt el,
 bajlódva a szurokszerű kenőccsel, kötéssel, fáslival,
 karácsonyt, húsvétot végigbicegve, vörös bevágásokkal a térdhajlatban.

Úgy látszott, halálíg elkísér már ez a sérülés.
Aztán kora nyárra váratlanul behegedt, kemény, recés var lett a helyén.
Lassan az is letöredezett, csak egy halvány fehér kör maradt utána.

Ennek most éppen hatvan éve, és a folt még látható a térdkalácsomon.
Igaz, nincs is más sebhelyem.
Lehet, hogy minden horzsolást
akkor gyűjtöttem be, jó előre?

III. Mintsem bölcselmetek álmodni képes

Nyaranta egy-két hetet Sumonyban szoktunk eltölteni
öcsémmel, anyai nagyanyánknál, persze, az volt a ritkább, ha együtt.
Többnyire csak egymást váltva, Sumony és Pécs között,
mert apai nagyanyánk is igényt tartott a nyaraltatásunkra,
pedig mi jobban éreztük magunkat Sumonyban.
Ma már ki tudná megmondani, hogy miért?
Talán mert Csenger, állandó lakhelyünk is csak falu,
habár járási székhely volt akkor, két templommal és
három iskolával, sőt, egy használaton kívüli zsinagóga is
ott magasodott a használatba vett zsidóiskola mellett.
Ami arra utal, hogy egykor jelentős létszámú
zsidó lakosság is élt a nagyközségben.
Sumony meg kis falu volt, másfél utcával és egyetlen templomával,
bár azt a templomot Rómából hozott márványszobrok ékesítik,
az udvarán meg nagyapám nevét is kibetűztem
az elesett hősök névsorában. Mégis, a lakhelyünkre voltam büszke,
ahhoz mértem a kis falut, triumfálva a helybeliek között.
Hogy magyarul sem tudnak rendesen:
tyúk helyett *tikot*, édesapám helyett *apikát* mondanak,
a cinkepulizskát meg *gánicának* hívják!
Az idegen nyelvekről nem is beszélve!
Én akkor már betéve tudtam a ministránszöveget,
s amíg a hűvös árokparton ülve néhányan körbevettek,
elkezdtem: *Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.*
Hát ez meg milyen beszéd, kérdezték ellenségesen,
de látható irigységgel a szemükben. Latin, vágtam rá felsőbbsséggel.
Hát tudsz-e németül? Németül, ki ne tudna,
s folytattam a lépcsőimát: *Quia tu es Deus, fortitudo mea...*
Na és ruszkiul? Mert közel volt még a háború,
és csak két idegen nyelvről hallottunk korábban.
Ruszkiul legjobban tudok: *quare me repulisti, et quare tristis
incedo, dum affligit me inimicus?* Erre már nem volt több szavuk,
s magam is elhittem, hogy minden létező nyelven jól beszélek.

Lehet, hogy gyermeki önteltségem bosszulta meg magát,
hogy összesen csak két nyelvet tanultam meg, úgy-ahogy,
de egyiket se úgy, mint illenék? Hát nem tudom.
Bár azt hiszem, a gyerekkornak ehhez nincs köze.
Inkább a lustaságom kárhoztatható.
A jóra való restség, ezt így mondták a régiek.

Villányi László

TÖRVÉNYSZERŰ

Kálnoky Lászlónak

Így volt-e megírva élete, kérdezte egy nyári reggelen,
nézve az esőben álldogáló fákat, egyetlen sor sem az övé,
még a kihúzottak se, gesztusait is csupán megörökölte,
törvényszerűen kellett megélnie a simogatások hiányát,
átgyalognia egy éjszakát, álmában jeges folyóba merülnie,
javát szolgálta az elvesztegetett idő, képtelen lett volna
megakadályozni, hogy sorra ködbe vesszen mindegyik lány,
elrendeltnek hiába hitte őket, lázadása is csak engedelmesség
lehetett, nem az alatta megmozduló föld vitte el dühét,
feleslegesen kutatta bensejét, nem magától tanult szeretni sem?

ÁLOM

Jékely Zoltánnak

Ha nem annyira mulya, délben, a nyári égen fehérlőd hold,
a kócsagok álldogálása, a héják körözése a sínek mellett
már intó jel lehetett volna, a mozgó jégverem édesanyja
városába vitte, pedig el sem hangzott a murok, májka
vagy pulya szó, majdnem földije a táskába dugta lábát,
ott melegedjen, ha nem annyira mulya, nem hagyja
fölizzeni indulatát, nem marad egyedül a kánikulában,
nem rohan a sötétben induló vonat mellett az a valaki,
akinek mindaddig gondolta magát, nem bámulják idegen
arcok, nem úgy várja az éjszakát, hogy meg sem érkezhét.